

Seletuskiri

haridus- ja teadusministri käskkirja „Toetuse andmise tingimuste kehtestamine tegevuse „Koolide IKT taristu“ elluviimiseks“ eelnõu juurde

1. Sissejuhatus ja eesmärk

Toetuste andmise tingimuste eelnõu on välja töötanud Haridus- ja Teadusministeerium (edaspidi ka *HTM*).

Euroopa Sotsiaalfondi vahendite kasutamisel perioodil 2014–2020 Eestis on aluseks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artiklis 14 nimetatud partnerlusleppe alusel koostatud ning Vabariigi Valitsuse poolt heaks kiidetud ja Euroopa Komisjoni poolt kinnitatud rakenduskava „[Ühtekuuluvuspoliitika Fondide rakenduskava 2014–2020](#)” (edaspidi *rakenduskava*). Rakenduskava viiakse ellu perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seaduse (edaspidi *STS*) § 1 lõike 1 punkti 1 alusel.

Vastavalt STS-i § 16 lõikele 1 võib rakendusasutus rakenduskavas toodud eesmärkide saavutamiseks ettenähtud tegevuste kohta koostada toetuse andmise tingimused rakendusasutuse tegevusteks.

Käesoleva käskkirjaga kehtestatakse prioriteetse suuna nr 1 „Ühiskonna vajadustele vastav haridus ja hea ettevalmistus osalemaks tööturul“ meetme nr 1.3 „Kaasaegse ning uuendusliku õppevara arendamine ja kasutuselevõtt“ tegevuse nr 1.3.2 „Koolide IKT taristu arendamine“ rakendamiseks toetuse andmise ning selle kasutamise tingimused ja kord.

Käskkiri on koostatud lähtuvalt Infoühiskonna arengukava 2020, Elukestva õppe strateegia 2014–2020, Eesti Regionaalarengu strateegia 2014 – 2020 ning rakenduskava eesmärkidest ja prioriteetidest.

Käskkirjaga on kehtestatud toetatavate tegevuste eesmärk, meetme tegevuse tulemused, mõisted, eelarve, toetatavad tegevused, finantseerimisallikaid, tegevuste sihtgrupid, väljund- ja tulemusnäitajad ning rakendamise tingimused.

Eelnõu koostasid HTM e-teenuste osakonna juhataja Andres Ääremaa (andres.aaremaa@hm.ee, tel: 735 0172), rahandusosakonna välisvahendite juht Inge Oopkaup (inge.oopkaup@hm.ee), rahandusosakonna asejuhataja Kristjan Sahtel (kristjan.sahtel@hm.ee, tel 735 4064). Juriidilise ekspertiisi tegi õigusosakonna õigusnõunik Kadi Mölder (kadi.molder@hm.ee).

Toetuse andmise tingimuste vajalikkuse põhjendus

Eesti elukestva õppe strateegia¹ seab eesmärgiks rakendada õppimisel ja õpetamisel kaasaegset digitehnoloogiat otstarbekamalt ja tulemuslikumalt, parandada kogu elanikkonna digioskusi ning tagada ligipääs uue põlvkonna digitaristule. Uue põlvkonna digitaristu (isiklikud digiseadmed, kooli digitaristu, koosvõimelised infosüsteemid, veebiteenused, pilvelahendused, avaandmed) ja selle kasutamise meetodikad loovad võimaluse uue õpikäsituse kiireks juurutamiseks ning õppekvaliteedi tõusuks. Digitaalse õppevara kasutamine õppetöös aitab õppimist kõitvamaks muuta ning avardab elukestva õppe võimalusi. Kogu elanikkonna parem tehnoloogia kasutamise oskus ja innovaatilisus aitavad kaasa tootlikkuse kasvule majanduses.

¹ <https://www.hm.ee/sites/default/files/strateegia2020.pdf>

Alameesmärgina 4.3 sätestab strateegia, et igale üldharidus-, kutse- ja kõrgkoolis õppijale tagatakse juurdepääs õppimist toetavale kaasaegsele digitaristule. Ambitsioonikaks eesmärgiks on, et e-õppevara arendus ning tehnoloogia areng võimaldavad lähitulevikus kõigil õpilastel ja õpetajatel kooli digitaristu kõrval kasutada igapäevases õppetöös ka isiklikke digiseadmeid ning riigi, omavalitsuse ja kooli tasandi koosvõimelised infosüsteemid ja -teenused on kättesaadavad igale õppijale.

Koolide kiire lairibaühendusega Internet ning digiajastu nõuetele vastav kohtvõrk on olulisemad tehnilised eeldused digitaalse õppevara eesmärgipäraseks kasutuselevõtuks õpetamises ja õppimises.

Eesti Vabariik võttis 1990-ndate lõpus vastu strateegilise otsuse viia Eesti haridustaristu uuele tasemele - Tiigrihüppe programmiga ühendati kõik Eesti koolid Interneti, rajati enamikes koolides arvutiklassid ning alustati info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (*edaspidi* IKT) lõimimist õppimisse ja õpetamisesse. Kahekümne aastaga on aga toimunud märkimisväärsed muutused tehnoloogia tarbimises nii tavamõistes kui hariduses. Uued tehnoloogiad on muutnud õpetamise ja õppimise viise ning andnud kätte tööriistad, mis teevad õppimise motiveeritumaks, tulemuslikumaks, aga ka suurendanud hariduse kättesaadavust üldisemalt.

Tehnoloogia kasutuse sotsiaalsete ja majanduslike mõjude puhul on kujunenud konkreetsete digiseadmete asemel probleemiks hoopis Interneti kättesaadavus ja võrguühenduse kiirus². Lahendamist vajavad küsimused, kas ja kuidas suudavad riigid kindlustada tarbijatele juurdepääsu elektroonilise side teenusele; kuidas vähendatakse digitaalset lõhet erinevate sotsiaalsete gruppide vahel just Internetile juurdepääsu ja digitaalse kirjaoskuse tagamise kaudu. Seega saab väita, et võrguühenduse kehv kvaliteet või selle puudumine võib saada üheks määravaks takistuseks Eesti haridusvaldkonna strateegiliste eesmärkide täitmisel. Suund digitaalsete lahenduste ja võimaluste laiahaardelisemaks kasutuselevõtuks, ehk digipöörde läbiviimine elukestvas õppes, ei pruugi ebapiisava internetikiiruse tõttu realiseeruda³.

Kui esmane eeldus haridusuuenduse ja digipöörde planeerimisel on võrguühenduse olemasolu, siis järgmisena peab vaatama konkreetse võrgu mahuvõimsust.

Ilmestamiseks tehnoloogia kiiret arengut ja tarbimise kasvu on toodud mõned näited. Kuni aastani 2005 ei mänginud mobiilne internetikasutus mingit rolli üldises internetiliikluses⁴, kuid mobiiltelefonide ja eeskätt nutiseadmete (sh tahvelarvutite) turuletulek ning nende kaudu interneti tarbimine on kasvatanud mobiilse andmeside mahtu aastatel 2006 – 2011 15 000%. Mobiilse andmeside kasvutrendi internetitarbimise osas ilmestab 2014. aasta, mil ühe aastaga tõusis maht 69%⁵. Kui hariduses palju kasutusvõimalusi pakkuv videolahendus moodustas 2013.a kogu internetiliiklusest 59%, siis Cisco koostatud globaalse internetiliikluse prognoosi kohaselt kasvab see aastaks 2022 juba 22%-ni.

2014. aastal läbi viidud koolide baasvõrgu analüüsi tulemus näitas, et valguskaabliga kaetud koolide hulk regioonides jääb vahemikku 12% - 60%, olles kõige väiksem Jõgevamaal ja kõige ulatuslikum Harjumaal. Käesoleval aastal on projekti raames kavas läbi viia uus uuring, et selgitada välja hetkeolukord.

² [OECD „Connected Minds“ 2012.a](#)

³ [Digipööre](#)

⁴ http://en.wikipedia.org/wiki/Internet_traffic#Global_Internet_traffic

⁵ [Cisco Visual Networking Index](#)

Lisaks eelnevale on kohtvõrkude turvaliseks kasutuseks haridusasutuses vajalik luua ja hallata traadita võrgu kasutajate identiteete ning vastavalt kasutaja rollile asutuses anda ligipääs vajalikele ressurssidele. Rakendatavad süsteemid peavad olema haridusasutuste vajadustele orienteeritud, lihtsasti kasutatavad st. sobima nii asutustele, kus kasutajakontode haldus puudub täielikult kui ka juba olemasolevate lahendustega integreerimiseks.

Kokkuvõttes on riiklik ja tsentraalne sekkumine üldhariduskoolide digitaristu uuendamisesse vajalik arenguhüppe andmiseks kaasaegse tehnoloogia kasutusele võtmiseks.

Tulenevalt eelnevast soovib HTM rakendada toetuse andmise tingimusi üldhariduskoolide digitaristu kaasajastamiseks. Nagu kirjeldatud on koolid juurdepääsu- ja kohtvõrkude kvaliteedilt väga erineval tasemel. Piirkondlikud erinevused viitavad sageli kooli pidajate finantsilistele võimalustele (enamasti nende puudumisele) ning ka teadlikkusele ühendada piirkonna õppeasutused kiire lairibaühendusega ning kaasajastada koolide kohtvõrke. Selleks, et luua võrdsed eeldused kõigile üldharidust pakkuvatele õppeasutustele standarditele⁶ vastava Internetiteenuse kasutamiseks, on vajalik keskne lähenemine EL SF toetusskeemi formaati kasutades. Toetusmeede võimaldab: a) saada analüüsitud pildi õppeasutuste sidevõrkude olukorrast; b) keskselt hangitud tegevused seavad koolid võrdsemasse positsiooni olenemata omandivormist ja piirkonnast, kus nad asuvad; c) keskselt hangitud tegevused hoiavad kokku aega ja lisaraha, mida peaks iga üksik kool / kooli pidaja ehk lõppkasutaja panustama siis, kui nad taotleksid raha näiteks avatud voorust ning peaksid tööde teostamiseks vajalikud hanked ise läbi viima.

2. Toetuse andmise tingimuste käskkirja sisu ja võrdlev analüüs

Toetatavate tegevuste elluviimise tingimused kehtestab haridus- ja teadusminister STS § 16 lõike 1 alusel.

Käskkirjas on 19 punkti:

1. punkt „Reguleerimisala“;
2. punkt „Rakendusasutus ja -üksus“;
3. punkt „Tegevuse eesmärk“;
4. punkt „Elluviija“;
5. punkt „Tegevuste abikõlblikkuse periood“;
6. punkt „Mõisted“;
7. punkt „Toetatavad tegevused“;
8. punkt „Tulemus- ja väljundnäitajad“;
9. punkt „Tegevuste mõju läbivatele teemadele“;
10. punkt „Toetuse maksmise tingimused ja kord“;
11. punkt „Tegevuskavad“;
12. punkt „Tegevuste eelarve“;
13. punkt „Abikõlblikud ja mitte abikõlblikud kulud“;
13. punkt „Toetuse maksmise tingimused ja kord“;
14. punkt „Toetuse andmise tingimuste muutmine“;
15. punkt „Elluviija kohustused“;
16. punkt „Tegevuste elluviimise aruandlus“;
17. punkt „Tegevuste ja nende elluviimise tingimuste muutmine“;
18. punkt „Finantskorrektsioonid“;

⁶ <http://www.hitsa.ee/ikt-hariduses/digitaristu>

19. punkt „Dokumentide säilitamine“.

Toetusskeemi juurde kuulub Lisa 2 ehk toetusskeemi tegevuskava aastateks 2019 – 2022.

1. punkt „Reguleerimisala ”

Punktis tuuakse välja toetuse andmise tingimuste aluseks olev rakenduskava prioriteetne suund ja meetme nimetus, mille täitmiseks toetuse andmise tingimused kehtestatakse.

2. punkt „Rakendusasutus ja -üksus”

Vastavalt STS §12 lõike 3 alusel Vabariigi Valitsuse poolt kinnitatud meetmete nimekirjale on rakendusasutus Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium. Ministeeriumite omavahelisel kokkuleppel määratakse uueks rakendusasutuseks Haridus- ja Teadusministeerium ja rakendusüksuseks SA Innove toetuste agentuur. Muudatus Vabariigi Valitsuse meetmete nimekirjas tehakse esimesel võimalusel.

Rakendusasutuse ja –üksuse ülesanded on sätestatud STS-s. Lisaks STS-st tulenevatele rakendusasutuse kohustustele, koostab rakendusasutus antud toetuse andmise tingimuste raames esmase tegevuskva eelnõu aastateks 2019 – 2022, milles sisaldub esialgne tegevuste loetelu aastate lõikes ning eelarve.

3. punkt „Tegevuse eesmärk“

Toetatavate tegevuste eesmärk on Eesti üldhariduskoolide ja kutseõppeasutuste kohtvõrkude renoveerimine ja rajamine ning seeläbi eelduste loomine koolide info- ja kommunikatsioonitehnoloogia põhiste õppevaralahenduste kasutamiseks. Toetatavad tegevused on toodud punktis 7.

Toetusskeemi kaudu tõstetakse ka kooli pidajate, koolijuhtide ja teiste seotud osapoolte teadlikkust kohtvõrkude ja laiemalt võrguühendusega seotud küsimustes sh turvalise internetivõrgu loomisest koolides, kasutajate haldusest, võrguseadmete haldusest jms.

4. punkt „Elluviija“

Toetatavate tegevuste elluviija on Eesti Hariduse Infotehnoloogia Sihtasutus (edaspidi *HITSA*).

HITSA on HTM-i haldusalas olev riigi osalusel asutatud eraõiguslik juriidiline isik, mille asutajatest üks on erasektori ettevõtja (AS Eesti Telekom). Euroopas levinud tava järgi liigitatakse HITSA-taoline organisatsioon avaliku sektori hulka, kui enam kui 50% selle ülalpidamiskuludeks kuluvatest vahenditest on riigieelarveline raha. 2018. a moodustas see 95% HITSA eelarvest.

HITSA tegevuse eesmärgiks on kaasaegsete tehnoloogiate, sealhulgas info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (edaspidi *IKT*), rakendamise kaudu aidata kaasa hariduse ning teadus- ja arendustegevuse kvaliteedi ning tulemuslikkuse tõusule; toetada IKT alase hariduse edendamist kõikidel haridustasemetel ning tagada riiki katvate e-teadusinfrastruktuuride ja e-teenuste toimimine ja areng kooskõlas tehnoloogia üldise arenguga.

HITSA on sobiv toetatavate tegevuste elluviija tulenevalt asutuse põhikirjalistest eesmärkidest, mille järgi haldab ja arendab organisatsioon haridus- ja teadusasutuste spetsiifilistele vajadustele vastavat andmesidevõrku ja võrguteenuseid (akadeemiline andmesidevõrk). Samuti osutab haridus- ja teadusasutuste vajadustele vastavaid andmeside- ning sisuteenuseid. HITSA struktuuriüksusel EENet on kirjeldatud tegevuste osas kahekümneaastane kogemus.

Organisatsioonil on märkimisväärne kogemus erinevate Euroopa Liidu struktuurifondide programmide elluviimisel (IKTP Rakendusprogramm, Best, Vanker, EENeti optilise magistraalvõrgu projekt jne). Lisaks oli HITSA käesoleva meetme tegevuste elluviija I etapis aastatel 2016-2018 (MKM 06.04.2016 käskkirja nr 16-0116 "Toetuse andmise tingimused üldhariduskoolide digitaristu kaasajastamiseks" ja 04.05.2018 käskkirja nr 1.1-1/18-075 „Majandus- ja taristuministri 6. aprilli 2016. a käskkirja nr 16–0116 „Toetuse andmise tingimused üldhariduskoolide digitaristu kaasajastamiseks“ muutmise“).

Eelnõuga kavandatakse toetuse andmist HITSA põhikirjaliste tegevuste toetamiseks käskkirja alusel, toetuse andmise lepingu sõlmimist ning toetuse kasutamise tingimuste määramist. Tegemist ei ole halduslepinguga, sest selle lepingu sisuks ei ole riigi avaliku halduse ülesande volitamine HITSA iseseisvaks täitmiseks. HITSA on toetuse lõppsaaja. Tegemist ei ole ka hankelepinguga, sest sellega ei osteta HITSAlt asju, teenuseid ega ehitustöid.

5. punkt „Toetatavate tegevuste abikõlblikkuse periood“

Toetatavate tegevuste abikõlblikkuse periood algas 2019. aasta 1. jaanuaril ja lõppeb 31. detsembril aastal 2022. a.

6. punkt „Mõisted“

Punktis tuuakse välja olulisemad mõisted toetuse andmise tingimuste kontekstis.

Digitaristu on riist- ja tarkvara koos võrgulahenduste ja infosüsteemidega, mis toetab IKT-põhiste õppevahenduste kasutamist koolides.

Kooli kohtvõrk on traadiga või traadita andmesidevõrk, mis jääb lõppkasutaja seadme kooli jõudva välise internetiühenduse vahele. Koolide kohtvõrk on koolihoone või -hoonete sisene ja vaheline võrk, mis vastab rahvusvaheliselt kokku lepitud kohtvõrkude standardile IEEE 802.3 või IEEE 802.11 ning mille hulka arvatakse ka koolis asuvad ja Internetti ühendamiseks vajalikud seadmed.

7. punkt „Toetatavad tegevused“

Käskkirja alusel toetatakse üldhariduskoolide ja kutseõppeasutuste kohtvõrkude rajamist ja ümberehitamist.

Käskkirjas on selguse huvides toodud ka tegevuse raames elluviidavate alamtegevuste loetelu, mis ei ole lõplik.

Toetatavate tegevuste alla kuuluvad uuringud ja analüüsid vajalike tööde kaardistamiseks (nt investeeringuteks kuluva ressursi ja töömahu täpsemaks hindamiseks) ja projekti mõju

hindamiseks kogu koolivõrgu kohta. Kuna vajalik on hinnata kogu meetme mõju Eesti koolivõrgule, on põhjendatud hõlmata uuringutega ka koolid, kes ei ole otseselt käesoleva käskkirja sihtrühmaks, sh koolid, kes on osalenud meetme I etapis (MKM 06.04.2016 käskkiri nr 16-0116 "Toetuse andmise tingimused üldhariduskoolide digitaristu kaasajastamiseks" ja 04.05.2018 käskkiri nr 1.1-1/18-075 „Majandus- ja taristuministri 6. aprilli 2016. a käskkirja nr 16–0116 „Toetuse andmise tingimused üldhariduskoolide digitaristu kaasajastamiseks“ muutmise“).

Omanikujärelevalve on vajalik teostatavate tööde nõuetele vastavuse kontrollimiseks ning kvaliteedi tagamiseks.

Kohtvõrkude rajamise ja kaasajastamise puhul on vajadus teostada võrgu projekteerimistöid. Samuti sisaldab kohtvõrkude rajamine ja ümberehitamine paigaldustöid, võrguseadmete soetamist ja paigaldamist, configureerimist ning võrkude dokumenteerimist.

Kooli kohtvõrkude halduse- ja monitooringuvahendite hankimise ja arendamise all on mõeldud kooli kohtvõrgu tark- ja riistvara töö seiret ning spetsifikatsioonidele vastavuse kontrollimist. Hangitav monitooringulahendus võimaldab kohtvõrgu probleemide tekkimisel haldaja kohest automaatteavitust (nt SMS, e-kiri jmt.), kogub ja võimaldab avaldada teavet koolivõrgu toimivuse ja kasutatavuse kohta.

Võrgu autentimise, autoriseerimise ja turvalahenduste puhul on tegemist kohtvõrgu baaskomponentidega, ilma milleta koolide digitaristu kaasajastamine tänapäeval ei ole mõeldav. Lahendused töötatakse välja vabavaralisena ning need vähendavad koolide hilisemaid kulusid kohtvõrkude administreerimiseks ja haldamiseks. Samuti vähendavad koolide IT-administraatorite töökoormust, kuna kasutajakontosid saab luua edaspidi ka teised koolitöötajad.

Lisaks hangitakse toetuskeemi raames koolidele sobivad tule müüri ja kaugtöö lahendused koos seadmete ning tarkvaraga. Paigaldustööde raames viiakse läbi ka võrguseadmete ja kohtvõrkude paigaldamisega seotud elektritööd.

Teavitus- ja koolitustegevuste all kavandatakse peamiselt teemakohaste esitluste, teabeürituste ja koolituste läbiviimist, et tagada sihtrühma teadlikkus kooli kohtvõrgu haldamisega seotud küsimustes.

Tegevuste elluviimisel lähtutakse käskkirja lisa 2 olevast tegevuskavast. Vt ka punkt 11.

8. punkt „Tulemus- ja väljundnäitajad“

Punktis on esitatud meetme tegevuse väljundnäitajad ja projekti tulemusnäitajad ning toetuskeemi-spetsiifilised väljundnäitajad.

Struktuurivahendite rakenduskava näeb meetme väljundnäitajana ette kaasajastatud digitaristuga koolide osakaalu sihttasemeks 100% aastaks 2023. Väljundnäitaja algtaseme arvutamisel on võetud aluseks jätkusuutlike koolide (Lisa 2) nimekirja kantud koolid ning meetme eelmises etapis jätkusuutlike koolide nimekirja kuulunud koolid (MKM 06.04.2016 käskkiri nr 16-0116 ja MKM 04.05.2018 käskkiri nr 1.1-1/18-075). Algtaseme arvutamisel on lähtutud, et viidatud I etapis on SA HITSA andmetel kaasajastatud 154 kooli kohtvõrgud. Sama põhimõtet on arvestatud kaasajastatud digitaristuga koolide arvu alg- ja sihttaseme määramisel. Sihttasemeks on kahe etapi jätkusuutliku digitaristuga koolide arv kokku.

Koolide jätkusuutliku digitaristu hindamisel on lisaks standardile vastava kohtvõrgu olemasolule võetud arvesse HTMi poolt kõikidele koolidele tasuta kättesaadavaks tehtud uuenduslikku e-õppevara (keskkonnad opiq.ee ja e-koolikott.ee) ning aastatel 2017 ja 2018 toimunud koolide arvutiseadmete soetamist, eesmärgiga luua eeldused koolide info- ja kommunikatsioonitehnoloogiapõhiste õppevaralahenduste kasutamiseks.

Toetuskeemi spetsiifiliste tulemusnäitajana on käskkirjas kirjeldatud kaasajastatud kohtvõrkudega koolide arv ning läbi viidud teavitus- ja koolitustegevuste arv. Tulemusnäitaja arvutamise aluseks on üksnes käesoleva käskkirja raames kaasajastatud kohtvõrkudega koolide arv ning käesolevate toetustingimuste alusel läbi viidud teavitus- ja koolitustegevuste arv. Eesmärk on rajada või ümber ehitada kohtvõrgud kokku 164 nimekirja kantud koolis. Teavitustegevuste sihttaseme määramisel on arvesse võetud koolide regionaalset paiknemist, et tagada info võrdne kättesaadavus regiooniti.

9. punkt „Tegevuste mõju läbivatele teemadele“

Tegevustel on toetav mõju läbivatele teemadele riigivalitsemine ning kliima ja keskkonnahoid, kuna koolide kohtvõrkude renoveerimine ja rajamine loob eeldused paberivabaks asjaajamiseks ja digitaalse õppevara kasutamiseks ning toetab säästvat tarbimist, vähendades keskkonnakoormust sh füüsilise liikumise ehk transpordi vajadust, jäätmeteket jne. Samuti tõhustab meede ressursikasutust ja muudab haridusteenuse kasutajasõbralikumaks.

Tegevustel on otsene mõju võrdsete võimaluste tagamisele, infoühiskonna võimendamisele ning regionaalsele arengule, kuna tegevuse tulemusena on võimalik kasutusele võtta digitaalseid õppevaralahendusi ja meetodikaid, mis toetavad poiste ja tüdrukute võrdsust koolis ning lõpptulemusena tööturul. Samuti võimaldavad kättesaadavaks muutuvad õppevaralahendused erineva oskustaseme või erivajadustega õppijate võimeid ja vajadusi õppeprotsessis paremini arvestada ning nende arengule enam kaasa aidata, mõjutades nende võimalusi oma elukvaliteedi parandamiseks.

Internetiühenduste parem kättesaadavus koolides läbi kohtvõrkude renoveerimise ja rajamise, ühtlustab haridusasutuste võimalusi kvaliteetsete õpivõimaluste pakkumiseks kõikides regioonides, võimaldades õppimist ja õpetamist nüüdisajastada ja rikastada digilahenduste kasutamise kaudu, kuna meetme lõppeesmärk on kõikide jätkusuutlike koolide kohtvõrkude rajamine või ümberehitamine kõikides regioonides. Seega aitab meede tagada kvaliteetse haridusteenuste kättesaadavust kõigis toimepiirkondades, inimeste elukohast sõltumata

Kuna tegevuskava on kaheosaline ning käesoleva käskkirja lisana kinnitatakse tegevuskavaga aastateks 2019-2020 ning perioodi 2021-2022 tegevuskava alles koostatakse, on täpsemat mõju regionaalarengule võimalik hinnata teise etapi tegevuskava (aastateks 2021-2023) koostamisel, kui on teada lõplik tegevustega hõlmatud koolide nimekiri.

Koolide kohtvõrkude renoveerimine ja rajamine loob ka eeldused digikultuuri õppeprotsessi integreerimiseks ning seeläbi infoühiskonnas toimimiseks ja nutikateks lahendusteks vajalike oskuste omandamiseks.

10. punkt „Sihtgrupp“

Toetatavate tegevuste sihtgruppi kuuluvad kõik Eesti põhikoolid, gümnaasiumid ja kutsekoolid sõltumata omandivormist (vt riigiabi kohta punkt 11). Koolid, kus kohtvõrk rajatakse või renoveeritakse, märgitakse käskkirja Lisas 2 sisalduvas tegevuskavas ning sinna kantavad koolid peavad vastama käskkirja punktis 11 sätestatud nõuetele.

Lisaks kuuluvad toetuskeemi sihtrühma hulka kooli pidajad, sh kohalikud omavalitsused, HTM ja erakoolide pidajad.

11. punkt „Tegevuskavad“

Kuna struktuuri- ja investeerimisfondidest tehtavatele investeeringutele kehtib viieaastane sihipärase kasutamise kohustus, on koolide valikul väga oluline riigi üldine koolivõrgu planeerimine. Haridus- ja teadusministri poolt kinnitatud koolivõrgu programmi⁷ eesmärk on tagada õpilaste arvu vähenemist arvestav ja kaasava hariduse põhimõtetest lähtuv koolivõrk, mis tagab võrdse ligipääsu kvaliteetsele haridusele kõigis Eesti piirkondades. Programm toetab põhikooli ja gümnaasiumi lahutamist, riigigümnaasiumide loomist, kohalike omavalitsuste haridustaristu optimeerimist, õppekeskkonna nüüdisajastamist, hariduse kättesaadavuse parandamist ja haridusasutuste vahelise koostöö suurendamist.

Koolivõrgu korraldamisel teevad riik, kohalikud omavalitsused ning eraõiguslikud juriidilised isikud kooli pidajatena omavalitsusüksuse piires koolikohtade pakkumise ja muud koolikorraldust puudutavates küsimustes koostööd. Käesoleva käskkirja tegevuskavasse on arvestatud need koolid (mh eraüldhariduskoolid), mille territooriumit haldav omavalitsus on koolivõrku puudutavad otsused langetanud ning erinevad koolikorraldusega seotud osapooled omavad selget visiooni piirkonna hariduselu planeerimisest. Viimane peab kajastuma ka vastavalt kohalike omavalitsuste korralduse seaduse § 37 aluse omavalitsuse arengukavas.

Tulenevalt eelnevast on võimalik tegevuskavasse lisada koolid, mis on kooskõlas Haridus- ja Teadusministeeriumi koolivõrgu korrastamise programmiga ning välistab investeeringud koolidesse, mis ei ole pikas perspektiivis jätkusuutlikud.

Käskkirja raames elluviidavad tegevused on tööde paremaks planeerimiseks jaotatud kahte etappi: I etapp toimub aastatel 2019-2020 ja II etapp aastatel 2021-2022.

2019-2020 aasta tegevuskavasse on kantud jätkusuutliku taristuga koolid, mille on esitanud kooli pidaja, kohaliku omavalitsuse üksus (mh esindades omavalitsuse territooriumil tegutsevad eraüldhariduskoolid) või Haridus- ja Teadusministeerium riigi esindajana ning mis sisalduvad vastavalt kohalike omavalitsuste korralduse seaduse § 37 alusel koostatud arengukavas ning vastavad allpool toodud tingimustele.

Põhikool (sh koolieelne lasteasutus ja põhikool, mis tegutsevad ühe asutusena; põhikool, kus õpe toimub I või I ja II kooliastmel või progümnaasium), kus on 10. nov 2018. a seisuga vähemalt 80 õpilast. Vähemalt nii suur põhikooli õpilaste arv võimaldab kujunenud praktikast lähtudes koolipidajal jätkusuutlikult kooli pidada.

Gümnaasium (sh põhikool ja gümnaasium, mis tegutsevad ühe asutusena või gümnaasium ja kutseõppeasutus, mis tegutsevad ühe asutusena), kus on 10. nov 2018. a seisuga vähemalt 100

⁷ https://www.hm.ee/sites/default/files/4_kooliv_progr_2019_22.pdf

õpilast ja mille pidaja vastab meetme „Põhikoolivõrgu korrastamine perioodil 2014–2020“ § 10 lõigetes 4 või 5 toodud tingimustele.

Õpilaste arv lähtub üldhariduskoolide rahastamise mudeli miinimumalustest jätkusuutlikule põhikoolile ja eraldi gümnaasiumiastmele, mis tagaks õpetajatele väärilise palga ja gümnaasiumi õpilastele vähemalt minimaalsed valikuvõimalused. Hõreasustusega piirkondades (väikesaared) on tööd juba teostatud aastatel 2016-2018 ja toetust saanud ka väiksema õpilaste arvuga koolid. Kriteeriumid on mitteformaalselt kooskõlastatud Eesti Linnade ja Valdade Liiduga. KOVid koostavad alles haldusreformi järgselt oma valla/linna koolivõrgu

Kutseõppeasutused, kus on 10. nov 2018 .a seisuga vähemalt 100 õpilast. Kuna kutsõppeasutustes õpib 2018/19 õppeaastal ligikaudu 23 400 õppurit, kellest rohkem kui 10 000 kutsekeskhariduse õppes, on oluline viia kiire ja kaasaegne kohtvõrk ka kõikidesse kutseõppeasutustesse.

2019-2020 tegevuskavasse on kantud 30 Tallinna linna poolt esitatud jätkusuutliku taristuga kooli, kus senine õppetegevus ja valmisolek toetavad IKT vahendite kasutamist. Kuna Tallinna koolide arv on suur ning koolides õppivate õpilaste osakaal kogu Eesti õppijatest ca 1/3, osutus vajalikuks kujundada Tallinna linna koolide jaoks eraldi tingimused, et tagada programmiliste eesmärkide täitmine suurimas omavalitsuses. Koolide nimekirja on Tallinna linna ettepanekul lisatud 30 munitsipaalkooli. Ülejäänud jätkusuutliku taristuga koolid on võimalik esitada järgmise perioodi tegevuskavasse.

Järgmise perioodi, mis hõlmab aastaid 2021-22 tegevuskava koostamise põhimõtted lepivad Haridus- ja Teadusministeerium ning Eesti Linnade ja Valdade Liit kokku hiljemalt 2020. aasta I kvartalis. Selline lähenemine annab piisava paindlikkuse vajadusel muuta kriteeriume koolide nimetamiseks tegevuskavasse.

Tulenevalt muutustest koolivõrgus ja koolide pinna laienemisest, on üksikutel juhtudel tarvis teha täiendusi koolide kohtvõrkudes (eelkõige seadmete näol) ka nendes koolides, mille kohtvõrgud said uuendatud meetme eelmise etapi käigus. Seepärast nähakse käskkirjas ette võimalus tulenevalt vajadusest ja kooli pidaja taotlusest teostada kohtvõrgu laiendamisega seotud töid ka nendes koolides, mis ei kuulu Lisa 1 tegevuskavasse, kuid on kuulunud majandus- ja taristu ministri 04.05.2018 käskkirja nr 1.1-1/18-075 "MKM 06.04.2016 käskkirja nr 16-0116 "Toetuse andmise tingimused üldhariduskoolide digitaristu kaasajastamiseks" muutmise" lisasse 2.

Toetuse andmise tingimuste kavandamisel seati eesmärgiks kaasata kõik koolid olenemata omandivormist. Potentsiaalselt on toetust saavateks õppeasutusteks nii munitsipaal-, riigi- kui erakoolid. Toetatavatele tegevustele ei anta riigiabi, sest tulenevalt Euroopa Liidu kohtupraktikast võib riikliku haridussüsteemi raames korraldatud ja riigi järelevalve all olevat riiklikku haridusteenust lugeda mitterajanduslikuks tegevuseks. Riigiabi küsimus kerkib, kui oluline osa eelarvest tuleb erarahastusest - seni on olulise osana käsitletud üle 50% eelarvest. Eesti tegutsevate erakoolide puhul jääb eraraha osakaal aga statistikaameti andmetel 33-35% juurde.

HTG15: ERAÕPPEASUTUSTE HARIDUSKULUTUSED, tuhat eurot

	Riik+KOV	Eraraha (va välismaa allikad)	Riik+KOV osatähtsus finantseerimisel	Eraraha osatähtsus finantseerimisel
2016	18 415	9 234	65%	33%
2017	19 929	11 619	62%	36%
2018	25 255	14 188	63%	35%

Seega ei ole antud juhul täidetud toetuse riigiabiks lugemise tingimused, sh ei moonuta tegevuste elluviimine konkurentsi ja kaubandust Eesti siseselt ega Euroopa Liidu liikmesriikide vahel. Enne tegevuste elluviimise alustamist konkreetses erakoolis, kontrollib elluviija veelkord konkreetse erakooli vastavust riigiabi reeglitele.

HTM-i poolt ellu viidavat koolivõrguprogrammi rahastatakse suures osas EL-i struktuuri- ja investeerimisfondide meetmetest, milles omakorda on abikõlblikena sees ka kohtvõrkude ehitamisega seotud kulud. Selleks, et üldhariduskoolide kohtvõrguseadmed oleksid suuremas hulgas koolides võimalikult ühetaolised, võimaldatakse HTM-i koolivõrguprogrammis osalevatel koolidel liituda MKM-i toetuskeemi tegevuskavasse kohtvõrguseadmete osas.

12. punkt „Tegevuste eelarve“

Tegevuste kogumaksumus on 8 273 592 eurot, mida rahastatakse järgnevalt: ESF 7 032 553 eurot (85% kogumaksumusest) ja riiklik kaasfinantseering 1 241 039 eurot (15% kogumaksumusest).

13. punkt „Abikõlblikud ja mitteabikõlblikud kulud“

Abikõlblikud kulud peavad vastama Vabariigi Valitsuse 1. septembri 2014. s määruse nr 143 „Perioodi 2014-2020 struktuuritoetusest hüvitatavate kulude abikõlblikuks lugemise, toetuse maksmise ning finantskorrektsioonide tegemise tingimused ja kord“ (edaspidi *ühendmäärus*) §-des 2-4 ning käskkirjas sätestatule.

Kõik kulud peavad olema tekkinud toetatavate tegevuste tegemisel abikõlblikkuse perioodil, põhjendatud ja läbipaistvad.

Abikõlblikud kaudsed kulud on elluviimisega kaasnevad administreeriva personali personalikulud (nt raamatupidamine) ja üldkulud (bürootarbed, sidekulud, infotehnoloogia kulud sh kontoritehnika rent ja liising ning serverite, võrkude ja kontoritehnika hooldus- ja remondikulud, kommunaalkulud sh kütte, vee ja ruumide koristamise kulud, ruumide rent, valveteenus, maamaks, käskkirja elluviimisega seotud pangakonto avamise ja haldamise kulud ning makse ülekandetasu, kui eraldi pangakonto on tegevuste elluviimiseks vajalik).

Abikõlblike kulude alla kuuluvad lisaks otsestele tegevuse elluviimisega seotud personalikuludele ka kulud punktis 7 nimetatud toetatavate tegevute elluviimiseks.

Mitteabikõlblikud kulud põhinevad ühendmääruse §-s 4 sätestatul. Lisaks on täpsustatud toetuse andmise tingimuste kontekstis täiendavalt mitteabikõlblike kulusid. Olulisemana nendest on vajalik välja tuua, et mitteabikõlblikeks loetakse püsikulud, mis tekivad toetatavate tegevuste elluviimise raames tehtavate arenduste, võrgu autentimise, autoriseerimise ja monitoorimise lahenduste arenduse ja rakendamise järel.

Samuti ei ole abikõlblikud kohtvõrkude paigaldamise kulud koolides, mis on arvatud haridus- ja teadusministri 26. novembri 2015. a määruse „Põhikoolivõrgu korrastamine perioodil 2014 – 2020“ alusel riikliku investeeingu kavasse, kuna nimetatud kulud teostatakse eespool toodud programmi toel.

14. punkt „Toetuse maksmise tingimused ja kord“

Toetust makstakse elluvijale vastavalt STS §-dele 28–30 ja ühendmääruse §-des 11-13, § 14 lõike 1 ja § 15 lõigetes 1 ja 4 sätestatule.

Maksetaotluse abikõlblike kulude katmiseks esitab elluvija vähemalt kord kvartalis rakendusüksusele käskkirjas toodud tingimustel ja ajal. Rakendusüksus menetleb maksetaotlust vastavalt rakendusüksuse juhtimis- ja kontrollisüsteemide kirjelduse alusel välja töötatud protseduuridele.

15. punkt „Elluvija kohustused“

Punktis kirjeldatakse elluvija kohustusi lisaks STS §-des 24 ja 26 sätestatule.

Elluviija koostab käskkirja Lisas 2 loetletud koolide alusel elluviija detailse tegevuskava eelnõu ja sellele vastava eelarve ning esitab selle rakendusasutusele kooskõlastamiseks ja hilisemaks kinnitamiseks. Tegevuskava ning eelarve esitatakse rakendusüksusele teadmiseks käskkirjas toodud tähtaegadeks.

Elluviija tegevuskava sisaldab iga eelarveaasta kohta Lisas 2 nimetatud koolide nimetusi, neis tehtavate käskkirja punkti 4 kohaste tegevuste loetelu ning nimetatud koolides läbiviidavate tegevuste ajakava ning indikatiivset eelarvet.

Elluviija kooskõlastab rakendusasutusega aasta eelarve piires tegevuskavas tehtavad muudatused. Muudatused tegevuskava ridade maksumustes, millega ei lisata tegevuskavva uusi tegevusi, võib kinnitada tegevuskava muudatusega tagantjärele, eeldusel, et muudatused on eelnevalt kirjalikult taasesitamist võimaldavas vormis rakendusasutuse poolt heaks kiidetud.

HITSA on toetuse saajana vastutav kohtvõrkude kestvusnõude täitmise eest 5 aastat peale objekti investeringu tegemist. Tööde teostamiseks konkreetsetes õppeasutustes peab olema kooli pidaja nõusolek. Selleks sõlmib HITSA konkreetse kooli pidajaga lepingu, milles viimane peab enne tööde teostamist garanteerima infrastruktuuri sihipärase kasutamise. Samuti sätestatakse lepingus elluviija vastutus kohtvõrkude paigaldaja ja seadistajana ning kooli pidaja vastutus kohtvõrgu haldajana.

16. punkt „Tegevuste elluviimise aruandlus“

Elluviija koostab toetatavate tegevuste elluviimise kohta kahte liiki aruandeid: iga-aastased vahearuanDED ning lõpparuanne perioodi kõigi toetatud tegevuste elluviimise kohta.

Vahearuanne esitatakse kaheosalisena iga aasta rakendusüksusega kokkulepitud tähtjaks esiatud tegevuste elluviimise aruandlustabel ning vabas tekstilises vormis aruanne elluviidud tegevuste kohta koos hinnangute, analüüsi ning ettepanekutega järgmise aasta tegevuste elluviimise korraldamiseks.

Lõpparuanne esitatakse sarnaselt vahearuanDEle 45 päeva jooksul alates abikõlblikkuse perioodi lõppemisest ning see peab sisaldama ülevaadet kogu toetatavate tegevuste kogumi kohta, s.t. kõigist abikõlblikkuse perioodil elluviidud tegevustest.

17. punkt „Tegevuste ja nende elluviimise tingimuste muutmine“

Rakendusasutusel on õigus toetuse andmise tingimusi muuta rakendusüksuse taotluse alusel või enda algatusel. Toetuse elluviijal on samuti võimalik pöörduda rakendusasutuse poole ettepanekuga toetuse andmise tingimuste muutmise algatamise kohta. Toetuse andmise tingimuste muutmisel vormistab rakendusasutus käesoleva käskkirja muudatuse.

18. punkt „Finantskorrektsioonid“

Kui ilmneb STS § 45 lõikes 1 sätestatud finantskorrektsiooni otsuse tegemise alus, teeb rakendusüksus otsuse nõuda elluviijalt toetus osaliselt või täielikult tagasi. Finantskorrektsiooni otsus vähendab automaatselt käskkirjaga kinnitatud eelarvelt.

19. punkt „Dokumentide säilitamine“

Kulu abikõlblikkust tõendavaid dokumente ja muid tõendeid säilitatakse vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 140 lõikele 1.

3. Toetatavate tegevuste elluviimise tingimuste vastavus Euroopa Liidu õigusaktidele

Toetatavate tegevuste elluviimise tingimused on kooskõlas Euroopa Liidu õigusega. Nende koostamisel on arvestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnustatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006.

4. Toetatavate tegevuste seosed valdkondlike arengukavadega

Toetatavad tegevused panustavad järgmistesse valdkondlikesse arengukavadesse:

Infoühiskonna arengukava 2020. Toetuskeem toetab „Infoühiskonna Arengukava 2020“ alaeesmärki „Majanduskasvu, riigi arengut ja elanike heaolu toetav IKT-taristu“ ning meetme „Digitaalse kirjaoskuse arendamine isikliku heaolu suurendamiseks“ elluviimist.

Elukestva õppe strateegia 2014 - 2020. Toetuskeem toetab otseselt „Elukestva õppe strateegia 2014-2020“ strateegilist meetet „Digikultuuri integreerimine õppeprotsessi kõigil haridustasemetel ja kõigis õppekavades“.

Eesti Regionaalarengu strateegia 2014 – 2020. Toetuskeem toetab strateegia eesmärki nr.1: Toimepiirkondade terviklikkust ja konkurentsivõimet soosiv elu- ja ettevõtluskeskkond.

Seosed teiste prioriteetse suuna meetmetega avalduvad kõige enam meetme „Kaasaegse ning uuendusliku õppevara arendamine ja kasutuselevõtt“ puhul.

5. Käskkirja jõustumine

Käskkiri jõustub allkirjastamisest.

6. Toetatavate tegevuste elluviimise tingimuste käskkirja eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Käskkirja eelnõu esitati kooskõlastamisele Rahandusministeeriumile ja Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks SA-le Innove, Hariduse Infotehnoloogia Sihtasutusele ja Eesti Linnade ja Valdade Liidule, Eesti Eraüldhariduskoolide Ühendusele, Eesti Kristlike Erakoolide Liidule, Eesti Vabade Waldorfkoolide Ühendusele.

Andres Äremaa
e-teenuste osakonna juhataja